

Av. Dr. Tahsin HATİPOĞLU

İHTİYATİ TEDBİR YARGILAMASI

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	VII
KISALTMALAR.....	XIX
GİRİŞ.....	1
I. KONUNUN TAKDİMİ VE ÖNEMİ.....	1
II. ÇALIŞMA PLANI VE KONUNUN SINIRLANDIRILMASI	2

BİRİNCİ BÖLÜM

İHTİYATİ TEDBİR İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER ve İHTİYATİ TEDBİR YARGILAMASININ TEORİK TEMELLERİ

I. GENEL OLARAK GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA KAVRAMI, İHTİYATİ TEDBİRİN TANIMI, BENZER KURUMLARLA KARŞILAŞTIRILMASI VE TÜRLERİ	5
A. Geçici Hukuki Koruma Kavramı ve Bu Kavram Doğrultusunda İhtiyati Tedbirin Hukuki Niteliğinin Tespit Edilmesi.....	5
1. Hukuki Koruma Kavramı	5
2. Geçici Hukuki Koruma Kavramı	16
3. İhtiyati Tedbirin Hukuki Niteliği: Geçici Hukuki Koruma.....	27
B. İhtiyati Tedbirin Tanımı, Amacı, Tarihi Gelişimi ve İşlevleri.....	32
1. İhtiyati Tedbirin Tanımı.....	32
2. İhtiyati Tedbirin Amacı ve Medeni Usul Hukukunun Amaç ile Olan İlişkisi.....	35
3. Türk Hukuku'nda İhtiyati Tedbirin Tarihi Gelişimi.....	48
C. İhtiyati Tedbirin Temel Özellikleri, Dava ve Benzer Kurumlar ile Karşılaştırılması.....	52

1. İhtiyati Tedbirin Temel Özellikleri.....	52
2. İhtiyati Tedbirin Dava ile Karşılaştırılması ve İhtiyati Tedbir Yargılamasının Tanımı.....	56
3. İhtiyati Tedbirin Diğer Geçici Hukuki Korumalar ile Karşılaştırılması.....	62
a. İhtiyati Tedbirin İhtiyati Haciz ile Karşılaştırılması.....	63
b. İhtiyati Tedbirin Delil Tespiti ile Karşılaştırılması	77
c. İhtiyati Tedbirin Özel Kanunlarda Düzenlenmiş Geçici Hukuki Korumalar ile Karşılaştırılması	79
D. İhtiyati Tedbirin Türleri.....	82
1. Teminat Amaçlı İhtiyati Tedbirler	85
2. Eda (İfa) Amaçlı İhtiyati Tedbirler	89
3. Düzenleme Amaçlı İhtiyati Tedbirler.....	96
II. İHTİYATİ TEDBİR YARGILAMASININ ANAYASAL İLKELER ve MEDENİ USUL HUKUKU İLKELERİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	100
A. İhtiyati Tedbirin Anayasal İlkeler Bakımından Değerlendirilmesi.....	100
1. İhtiyati Tedbirin Hukuk Devleti İlkesi ve Bireyin Etkin Hukuki Korunması Bakımından Değerlendirilmesi	101
2. İhtiyati Tedbirin Adil Yargılanma Hakkı Bakımından Değerlendirilmesi.....	108
3. İhtiyati Tedbirin Ölçülülük İlkesi Bakımından Değerlendirilmesi.....	115
B. İhtiyati Tedbirin Yargılamaya Hâkim Olan İlkeler Bakımından Değerlendirilmesi	123
1. İhtiyati Tedbirin Hukuki Dinlenilme Hakkı Bakımından Değerlendirilmesi.....	127
a. Hukuki Dinlenilme Hakkı ve Unsurları.....	127
b. Hukuki Dinlenilme Hakkının İhtiyati Tedbir Yargılanmasındaki Uygulanış Biçimi.....	142
2. İhtiyati Tedbirin Tasarruf İlkesi ve Taleple Bağlılık İlkesi Bakımından Değerlendirilmesi	147

3. İhtiyati Tedbirin Taraflarca Getirilme İlkesi ve Re'sen Araştırma İlkesi Bakımından Değerlendirilmesi..... 158
4. İhtiyati Tedbirin Hâkimin Davayı Aydınlatma Ödevi Bakımından Değerlendirilmesi 166
5. İhtiyati Tedbirin Teksif İlkesi Bakımından Değerlendirilmesi..... 171

İKİNCİ BÖLÜM

İHTİYATİ TEDBİR TALEBİ, İHTİYATİ TEDBİR YARGILAMASINDA TAHKİKAT ve İHTİYATİ TEDBİR TALEBİNE YÖNELİK KARAR

- I. İHTİYATİ TEDBİR TALEBİ.....179
 - A. İhtiyati Tedbir Yargılamasının Tarafları..... 179
 1. Medeni Usul Hukukunda Taraf Kavramına Genel Bakış ve Taraf Kavramının İhtiyati Tedbir Yargılamasındaki Görünüm Şekli 179
 2. İhtiyati Tedbir Yargılamasında Taraflar..... 193
 - a. İhtiyati Tedbir Talep Eden..... 193
 - b. İhtiyati Tedbir Talebinin Muhatabı - Karşı Taraf..... 196
 - c. İhtiyati Tedbir Yargılamasında Dava Arkadaşlığı..... 199
 - (1) İhtiyari Dava Arkadaşlığı..... 200
 - (2) Mecburi Dava Arkadaşlığı 205
 - d. İhtiyati Tedbir Yargılamasında İradî Taraf Değişikliği 210
 3. İhtiyati Tedbir Yargılamasında Üçüncü Kişiler 215
 - a. İhtiyati Tedbir Yargılamasında Üçüncü Kişilerin Genel Durumu..... 215
 - b. İhtiyati Tedbir Yargılamasında Asli ve Fer'i Müdahale.... 218
 - c. İhtiyati Tedbir Yargılamasında İhbar..... 226
 - B. İhtiyati Tedbir Talebinin Şekli ve Talep Dilekçesinin İçeriği 229
 1. İhtiyati Tedbir Talebinin Şekli Hakkında Genel Bilgi..... 229

2. İhtiyati Tedbir Talep Dilekçesinin İçeriği.....	235
C. İhtiyati Tedbir Talebinin Konusu	244
D. İhtiyati Tedbir Yargılamasında Harç ve Giderler ile Adli Yardım	249
1. Harç ve Giderler	249
2. Adli Yardım.....	258
E. İhtiyati Tedbir Yargılamasında Görevli ve Yetkili Mahkeme.....	261
1. Görevli Mahkeme	262
2. Yetkili Mahkeme.....	267
3. Görevli veya Yetkili Olmayan Mahkemeden İhtiyati Tedbir Talep Edilmesi	276
F. İhtiyati Tedbir Talebinde Bulunma Zamanı ve Talepte Bulunmanın Sonuçları	285
1. İhtiyati Tedbir Talebinde Bulunma Zamanı	285
2. İhtiyati Tedbir Talebinde Bulunmanın Sonuçları.....	292
G. İhtiyati Tedbirden Koruma Dilekçesi Kurumunun Türk Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi	301
1. Koruma Dilekçesi Kavramı	301
2. Koruma Dilekçesinin Türk Hukukunda Uygulanabilirliğine Yönelik Görüşler ve Değerlendirme.....	303
II. İHTİYATİ TEDBİR YARGILAMASINDA TAHKİKAT VE İHTİYATİ TEDBİR TALEBİNE YÖNELİK KARAR	304
A. Yargılama usulü.....	304
1. Yargılama Şartlarının İncelenmesi	304
2. Basit Yargılama Usulünün Uygulanması.....	311
3. Hukuki Dinlenilme Hakkının Ertelenebilmesi (Karşı Tarafların Yokluğunda Karar Verilebilme İmkânı).....	315
4. İspat Ölçüsünün Düşürülmesi.....	323
B. İhtiyati Tedbir Talebinin İncelenmesi.....	338
1. İhtiyati Tedbirin Koşulları Bakımından İnceleme.....	338
a. Davanın Esası Yönünden Haklılık (İhtiyati Tedbire Esas Teşkil Eden Hak).....	341
b. İhtiyati Tedbir Sebebi.....	347

2. İhtiyati Tedbir Talebinin İspatı Bakımından İnceleme.....	354
a. İhtiyati Tedbir Yargılamasında İspat Yüğü ve İspat Ölçüsü.....	354
(1) İspat Yüğü.....	354
(2) İspat Ölçüsü.....	357
b. İhtiyati Tedbir Yargılamasında Deliller.....	364
(1) Kesin Deliller.....	367
(2) Takdiri Deliller.....	371
3. İhtiyati Tedbir Yargılamasında Duruşma ve Tahkikat	383
C. İhtiyati Tedbir Kararı.....	391
1. İhtiyati Tedbir Kararının Niteliğı.....	391
2. İhtiyati Tedbir Kararının Biçimsel İçeriğı ve Şekli.....	400
a. İhtiyati Tedbir Kararında Yer Alması Gereken Biçimsel İçerik ve Gerekçe (HMK m. 391/2-a, b)	400
b. Uygulanacak Tedbirin İçeriğı ve Söz Konusu İçeriğın Belirlenmesi (HMK m. 391/2-c).....	413
c. Yargılama Giderleri	423
d. Kararın Şekli ve Tebliğı	427
3. İhtiyati Tedbir Kararının Sonuçları	432
a. Maddi Hukuka Yönelik Sonuçlar ve İhtiyati Tedbir Kararının Asıl Davaya Etkisi	432
b. İhtiyati Tedbir Kararının Süre Bakımından Sınırı	441
c. İhtiyati Tedbir Kararının Tamamlanması.....	452
4. İhtiyati Tedbir Yargılamasında Teminat	456
a. Teminat Gösterme Zorunluluğı ve İstisnaları	457
b. Teminatın Türü, Tutarı ve İadesi.....	468
c. Teminatın Değer Kaybı ve Nemalandırılması Sorunu.....	476
D. Asıl Davanın Kanun Yolu Aşamasında İhtiyati Tedbir Kararı Verme Yetkisi.....	483

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
İHTİYATİ TEDBİR KARARINA KARŞI
BAŞVURU YOLLARI VE İHTİYATİ TEDBİR
KARARININ SONA ERMESİ

I. İHTİYATİ TEDBİR KARARINA KARŞI BAŞVURU YOLLARI...	497
A. İhtiyati Tedbirin Kararına Karşı İtiraz Yoluna Başvurulması	497
1. İhtiyati Tedbir Kararına İtirazın Amacı ve Hukuki Niteliği ...	497
2. İhtiyati Tedbir Kararına İtiraz Edebilecek Kişiler	501
3. İhtiyati Tedbir Kararına İtiraz Sebepleri	510
4. İhtiyati Tedbir Kararına İtiraz Usulü	518
a. İtirazın Süresi ve Şekli	518
b. İtirazın Yapılacağı ve İnceleneceği Mahkeme	526
c. İtirazın Duruşmalı İncelenmesi Zorunluluğu	531
d. İtiraz İncelemesi Sonucunda Verilebilecek Kararlar	537
B. İhtiyati Tedbir Kararına Karşı Kanun Yoluna Başvurulması	543
1. Bölge Adliye Mahkemelerinin Faaliyete Geçmesinden Önceki Dönemde İhtiyati Tedbir Kararına Karşı Kanun Yolları	544
2. İhtiyati Tedbir Kararına Karşı İstinaf Kanun Yoluna Başvurulması	549
a. İstinaf Kanun Yolu Başvurusu Yapılabilecek İhtiyati Tedbir Kararları	550
b. İhtiyati Tedbir Yargılamasında İstinaf Kanun Yoluna Başvuru Usulü	559
c. İstinaf Kanun Yolu Başvurusu Üzerine Gerçekleştirilecek Olan İnceleme ve Verilebilecek Kararlar	564
d. Bölge Adliye Mahkemesi Tarafından Verilen Karara Yönelik İtiraz Yoluna Başvuru İmkânı	572
3. İhtiyati Tedbir Kararına Karşı Temyiz Kanun Yoluna Başvurulması	579

4. İhtiyati Tedbir Kararına Karşı Anayasa Mahkemesi Nezinde Bireysel Başvuru Yapılması.....	582
C. Teminat Karşılığı İhtiyati Tedbirin Kaldırılmasına Karar Verilmesi (HMK m. 395)	587
1. Düzenlemenin Amacı ve Talep Hakkında Genel Bilgi	587
2. Talebin İncelenmesi, Talep Hakkındaki Karar ve Karara Karşı Başvuru Yolları	593
D. Durum ve Koşulların Değişmesi Sebebiyle İhtiyati Tedbir Kararının Kaldırılmasına Karar Verilmesi (HMK m. 396)	598
E. Asıl Dava Dosyasının İşlemden Kaldırılması ve Davanın Açılmamış Sayılması Durumunda İhtiyati Tedbir Kararının Akıbeti	606
II. İHTİYATİ TEDBİR KARARININ KENDİLİĞİNDEN SONA ERMESİ.....	612
A. İhtiyati Tedbir Kararının Uygulanmasını Talep Zorunluluğu (HMK m. 393)	613
1. Talep Zorunluluğu ve Süresi.....	613
2. İhtiyati Tedbir Kararını Uygulayacak Mercî ve İhtiyati Tedbir Yargılamasını Yürüten Mahkemenin Kararının Uygulanmasına Yönelik Şikayetleri İnceleme Görevi.....	623
B. Asıl Davanın Açılması Zorunluluğu – İhtiyati Tedbiri Tamamlayan İşlem (HMK m. 397/1)	628
1. Asıl Davayı Açma Zorunluluğu ve Dava Açılmasının Süresi.	629
2. Dava Şartı Arabuluculuğun Dava Açma Süresine Etkisi	635
C. Asıl Davada Verilen Kararın Kesinleşmesi.....	643
SONUÇ	647
KAYNAKÇA.....	663